DOMSTOLENS DOM
22. februar 1990 *

I sag C-228/88,

angående en anmodning, som Bayerisches Landessozialgericht i medfør af EØF-Traktatens artikel 177 har indgivet til Domstolen for i den for nævnte ret verserende sag,

Giovanni Bronzino, Augsburg (Forbundsrepublikken Tyskland),

mod

Kindergeldkasse, Nürnberg (Forbundsrepublikken Tyskland),

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af artikel 3, stk. 1, og artikel 73, stk. 1, i Rådets forordning (EØF) nr. 1408/71 af 14. juni 1971 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet, som ændret og ajourført ved Rådets forordning (EØF) nr. 2001/83 af 2. juni 1983 (EFT L 230, s. 6, bilag I),

har

DOMSTOLEN,

sammensat af præsidenten, O. Due, afdelingsformændene F. A. Schockweiler og

M. Zuleeg, dommerne T. Koopmans, G. F. Mancini, J. C. Moitinho de Almeida og G. C. Rodríguez Iglesias,

generaladvokat: F. G. Jacobs
justitssekretær: assisterende justitssekretær J. A. Pompe

* Processprog: tysk

efter at der er afgivet indlæg af:

— sagsøgeren i hovedsagen, Giovanni Bronzino, ved Sozialsekretär Luciano Fazi,

— den tyske regering ved Martin Seidel og professor Meinhard Hilf som befuldmægtigede,

— den nederlandske regering ved Henri Johan Heinemann, stedfortrædende generalsekretær i Udenrigsministeriet, som befuldmægtiget,

— den portugisiske regering ved Luís Inez Fernandes, direktør i EF-Generaldirektoratets Retsafdeling, og Sebastião Pizarro, vicedirektør i Afdelingen for Internationale Forbindelser og Aftaler vedrørende Social Sikring, som befuldmægtigede,

— den italienske regering ved professor Luigi Ferrari Bravo, chef for Udenrigsministeriets Afdeling for Internationale Tvister, som befuldmægtiget, bistået af avvocato dello Stato Pier Giorgio Ferri,

— Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved Jürgen Grunwald, Kommissionens Juridiske Tjeneste, som befuldmægtiget,

på grundlag af retsmøderapporten og efter mundtlig forhandling den 19. september 1989,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 17. oktober 1989,

afsagt følgende

Dom

1 Ved kendelse af 21. juli 1988, indgået til Domstolen den 8. august 1988, har Bayerisches Landessozialgericht i medfør af EØF-Traktatens artikel 177 forelagt et præjudicielt spørgsmål vedrørende fortolkningen af artikel 3, stk. 1, og artikel 73, stk. 1, i Rådets forordning (EØF) nr. 1408/71 af 14. juni 1971 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet, som ændret og ajourført ved Rådets forordning (EØF) nr. 2001/83 af 2. juni 1983 (EFT L 230, s. 6, bilag I).

2 Spørgsmålet er blevet rejst under en sag, som Giovanni Bronzino, der er italiensk statsborger og udøver en lønnet beskæftigelse i Forbundsrepublikken Tyskland, har anlagt til prøvelse af en afgørelse truffet af Kindergeldkasse, Nürnberg, hvorved det blev afslået at yde ham børnetilskud i henhold til §2, stk. 4, i Bundeskindergeldgesetz (lov om børnetilskud, herefter benævnt »BKGG«) for hans børn Rosa, Nunzia og Vincenzo, der bor i Ercolano (Italien), hvor de er tilmeldt arbejdsformidlingen som arbejdssøgende.

3 Afgørelsen fra Kindergeldkasse blev begrundet med, at Bronzinos børn ikke inden for BKGG's geografiske anvendelsesområde står til rådighed for arbejdsformidlingen som arbejdsløse, hvilket er en betingelse for, at der kan ydes børnetilskud for børn mellem det fyldte 16. og 21. år, der er arbejdsløse.

4 Dommen fra den pågældende retsinstans, Sozialgericht Augsburg, hvorved Kindergeldkasse blev tilpligtet at betale Bronzino børnetilskud i overensstemmelse med hans påstand herom, blev anket til Bayerisches Landessozialgericht, som har fundet, at tvisten rejser spørgsmål om, hvorvidt BKGG er forenelig med fællesskabsretten, og denne retsinstans har herefter udsat sagen og forelagt Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»Skal artikel 73, stk. 1, og artikel 3, stk. 1, i forordning nr. 1408/71 eller andre fællesskabsretlige bestemmelser fortolkes således, at en vandrende arbejdstager også har krav på familieydelser i beskæftigelsesstaten, når det kun er i familiemed-

lemmets bopælsstat og efter dennes lovgivning, at familiemedlemmet på grund af manglende uddannelsespladser ikke kan påbegynde eller fortsætte en erhvervsuddannelse eller står til rådighed for arbejdsformidlingen som arbejdsløs, selv om disse betingelser i henhold til national ret i beskæftigelsesstaten skal være opfyldt i denne?«

5 Vedrørende de faktiske omstændigheder i hovedsagen, retsforhandlingernes forløb og de skriftlige indlæg for Domstolen henvises i øvrigt til retsmøderapporten. Disse omstændigheder omtales derfor kun i det følgende, såfremt det på de enkelte punkter er nødvendigt for forståelsen af Domstolens argumentation.

6 Når henses til de faktiske omstændigheder i hovedsagen, således som den nationale retsinstans har gengivet dem, må det antages, at retten med det præjudicielle spørgsmål ønsker afgjort, om artikel 3, stk. 1, og artikel 73, stk. 1, i forordning nr. 1408/71 eller andre fællesskabsretlige bestemmelser skal fortolkes således, at i tilfælde, hvor lovgivningen i en medlemsstat indeholder bestemmelse om, at bestemte former for børnetilskud kun kan ydes, såfremt det pågældende medlem af en arbejdstagers familie som arbejdsløs står til rådighed for arbejdsformidlingen inden for lovgivningens geografiske anvendelsesområde, skal denne betingelse anses for at være opfyldt, såfremt familiemedlemmet som arbejdsløs står til rådighed for arbejdsformidlingen i den medlemsstat, hvor vedkommende er bosat.

7 Det bemærkes, at artikel 73 i forordning nr. 1408/71 — som ændret ved Rådets forordning (EØF) nr. 3427/89 af 30. oktober 1989 (EFT L 331, s. 1), hvorved den på tidspunktet for forelæggelseskendelsen gældende bestemmelse er blevet ændret, men i form af, at den er blevet udvidet til også at omfatte selvstændige erhvervsdrivende, og således at særordningen for Frankrig er blevet ophævet — har følgende ordlyd: »En arbejdstager eller en selvstændig erhvervsdrivende, der er omfattet af en medlemsstats lovgivning, har for de af sine familiemedlemmer, der er bosiddende på en anden medlemsstats område, ret til familieydelser efter lovgivningen i førstnævnte stat, som om de pågældende var bosiddende på dennes område, jfr. dog bestemmelserne i bilag VI.« Indholdet af begrebet »familieydelser« er fastlagt i forordningens artikel 1, litra u), nr. i), og omfatter »alle naturalydelser eller kontantydelser, der tager sigte på udligning af forsørgerbyrder inden for rammerne af en lovgivning som omhandlet i artikel 4, stk. 1, litra h), dog med undtagelse af de i bilag II nævnte særlige ydelser i anledning af fødsel«. I henhold til sidstnævnte bestemmelse finder forordningen anvendelse på enhver lovgivning om

familieydelser, og Forbundsrepublikken Tyskland har på dette grundlag i overensstemmelse med medlemsstaternes forpligtelse i henhold til artikel 5 til at give meddelelse om deres lovgivning og ordninger, der omfattes af artikel 4, stk. 1, givet en sådan meddelelse, for så vidt angår BKGG (EFT 1980, C 139, s. 1).

8 Den tyske regering har erkendt, at den omtvistede form for børnetilskud har til formål at bidrage til, at familier kan bære forsørgerbyrder over for børn mellem det fyldte 16. og 21. år, der er arbejdsløse. Den tyske regering gør imidlertid gældende, at artikel 73 kun angår typiske familieydelser, dvs. ydelser, til hvilke der er knyttet betingelser, som i almindelighed har sammenhæng med en social byrde for arbejdstagerens familie, i modsætning til ydelser, der som de omtvistede har sammenhæng med særlige forhold i den pågældende medlemsstat.

9 Den tyske regering har nærmere anført, at børnetilskud i henhold til §2, stk. 4, i BKGG har til formål at imødegå de vanskelige forhold på arbejdsmarkedet i Forbundsrepublikken Tyskland, hvilket må kunne begrunde kravet om, at den arbejdssøgende skal stå til rådighed for arbejdsformidlingen i Forbundsrepublikken.

10 Endvidere forbyder artikel 73 i forordning nr. 1408/71 kun krav om bopæl i den pågældende medlemsstat, hvorimod bestemmelsen ikke angår andre objektivt begrundede betingelser som f. eks. den her omhandlede.

11 Det bemærkes, at artikel 73 finder anvendelse på familieydelser, således som begrebet er fastlagt i artikel 1, litra u), nr. i). De i denne sag omhandlede ydelser er omfattet af dette begreb, da de har til formål økonomisk at bidrage til, at familier kan bære deres forsørgerbyrder over for børn, der er arbejdsløse. Forbundsrepublikken Tyskland har da også selv, såvel i sin lovgivning som i de meddelelser, som forbundsregeringen har givet Kommissionen, betegnet ydelserne som familieydelser.

12 Det bemærkes endvidere, at artikel 73 har til formål at forhindre, at en medlemsstat kan nægte at udbetale familieydelser, fordi arbejdstagerens familiemedlemmer er bosat i en anden medlemsstat end den, i hvilken den pågældende ordning gælder. Noget sådant vil nemlig kunne afholde arbejdstagere eller selvstændige erhvervsdrivende i Fællesskabet fra at udøve deres ret til fri bevægelighed, hvilket vil være en hindring for virkeliggørelsen af dette princip. Det må derfor lægges til grund, at et krav, hvorefter ret til nogle familieydelser for børn af arbejdstagere kun består, såfremt barnet står til rådighed for arbejdsformidlingen i den pågældende medlemsstat, dvs. et krav, som kun børn med bopæl i denne kan opfylde, er omfattet af bestemmelsens anvendelsesområde, hvorfor et sådant krav skal anses for opfyldt, når barnet står til rådighed for arbejdsformidlingen i den medlemsstat, hvor det er bosat.

13 Den tyske regering har indvendt mod denne fortolkning af artikel 73, at såfremt bestemmelsen finder anvendelse på den omtvistede ordning, vil arbejdsformidlingen i Forbundsrepublikken Tyskland ikke kunne frigøre sig fra sin forpligtelse til at udbetale ydelserne til den ydelsesberettigede ved at anvise det pågældende familiemedlem et arbejde.

14 Det bemærkes om det af den tyske regering anførte, at dette vil kunne være relevant, for så vidt angår arbejdsløshedsydelser, men at det ikke kan tjene som argument mod en forpligtelse til at udbetale familieydelser til forældre til børn, der er arbejdsløse. Det tilføjes, at vanskeligheder som følge af anvendelsen af forordning nr. 1408/71 som dem, den tyske regering har henvist til, ikke kan føre til en anden fortolkning af en af forordningens bestemmelser end den, der følger af forordningens ordlyd og målsætning.

15 Det af den nationale retsinstans forelagte spørgsmål må herefter — uden at det er nødvendigt at inddrage andre fællesskabsretlige bestemmelser — besvares med, at artikel 73 i Rådets forordning nr. 1408/71 af 14. juni 1971 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet, skal fortolkes således, at i tilfælde, hvor lovgivningen i en medlemsstat indeholder bestemmelse om, at bestemte former for børnetilskud kun kan ydes, såfremt det pågældende medlem af en arbejdstagers familie som arbejdsløs står til rådighed for arbejdsformidlingen inden for lovgivningens geografiske anvendelsesområde, skal denne betingelse anses for at være opfyldt, såfremt familiemedlemmet som arbejdsløs står til rådighed for arbejdsformidlingen i den medlemsstat, hvor vedkommende er bosat.

Sagens omkostninger

16 De udgifter, der er afholdt af Forbundsrepublikken Tysklands regering, den italienske regering, den portugisiske regering, den nederlandske regering og Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber, kan ikke godtgøres. Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale retsinstans, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN

vedrørende det spørgsmål, der er forelagt af Bayerisches Landessozialgericht ved kendelse af 21. juli 1988, for ret:

Artikel 73 i Rådets forordning (EØF) nr. 1408/71 af 14. juni 1971 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet, skal fortolkes således, at i tilfælde, hvor lovgivningen i en medlemsstat indeholder bestemmelse om, at bestemte former for børnetilskud kun kan ydes, såfremt det pågældende medlem af en arbejdstagers familie som arbejdsløs står til rådighed for arbejdsformidlingen inden for lovgivningens geografiske anvendelsesområde, skal denne betingelse anses for at være opfyldt, såfremt familiemedlemmet som arbejdsløs står til rådighed for arbejdsformidlingen i den medlemsstat, hvor vedkommende er bosat.

Due Schockweiler Zuleeg

Koopmans Mancini Moitinho de Almeida Rodríguez Iglesias

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 22. februar 1990.

J.-G. Giraud
Justitssekretær

O. Due
Præsident